

žavanje Boga.“ Ova izreka: „.... glavni (je) uzrok obožavanja Boga to, što je njegovo panteističko shvaćanje prijatno čovjeku“ (str. 92) ima ovako glasiti „Glavni uzrok, što toliki obožavaju Goethea je njegovo udobno panteističko shvaćanje.“ Mjesto Schiller ima stajati Shakespeare (str. 92. i 93.). Taj glasoviti nacij. ekonom koji se više puta spominje u Nilkesovoj „Obrani“ se zove Roscher (ne Roeher, Rocher). Tierschmerz nije dobro prevedeno sa „bolest životinje“ nego bol životinje, isto tako, ni „Religion“ sa vjeroispovijest. Osim toga imade i dosta tiskarskih pogrešaka. Treba malo polaganije i pomnije raditi. *E. L.*

Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum de rebus fidei et morum. Auctore Henrico Denzinger. Editio undecima, quam paravit Clemens Bannwart S. I. Freiburg, Herder, 1911. str. XXVIII + 592. Appendix 8 str., index 56 str., cijena K 6, vezano u platno K 7.20.

Već je bilo govora o 10. izdanju tog „Enchiridiona“ u prilogu „Kathol. lista“ 1909. br. 45. str. 94. Sada je izašlo 11. izdanje, pa ćemo ponovno svoje čitatelje upozoriti na to vrsno i korisno djelo. Kardinal Gibbons za nj kaže: „Optandum est, ut quilibet theologiae lector semper duo volumina prae manibus habeat: Bibliam sacram et hoc Enchiridion.“

Bannwart je to djelo, koje je prvi puta izašlo 1854. god. na novo preradio i tako je ono postalo prava zbirka crkv. odluka, naučnih izvjava, najvažnijih dokumenata vjer. simbola, bez koje niti jedan bogoslov ni u teoriji ni u praksi biti ne može. Tome valja nadodati, da su tekstovi strogo

kritički navedeni. Bannwart dao si je vrlo mnogo truda, da iz najstarijih i najpouzdanijih vrela crpi tekst.

Svi su dokumenti — s iznimkom starocrkvenih glavnih simbola — kronološki poredani i svrstani pod upravu dotičnih papa, za kojih su nastali. Osobito mnogo dokumenata imade u tom „Enchiridionu“ od zadnjih triju papa, što je svakako velika prednost. Zatim je Bannwart tom „Enchiridionu“ nadodao „Appendix“, u kojem iznosi neke odredbe i definicije (n. pr. o celibatu klerika, o primatu rimskog biskupa za Julija I. i Klementa VI. itd.), kojih prije nije bilo u „Enchiridionu“, a nije ih stavio na odgovarajuće mjesto u „Enchiridionu“ zato, da ne mora opet mijenjati brojeve stranica, što bi bilo nespretno za onoga, koji imade starije koje izdanje. Kronološko, sistematsko i stvarno kazalo — sva tri vrlo pregledna i bogata — u velike povećavaju vrijednost i uporabivost tog djela. *E. L.*

Schäfer J.: Die Evangelien und die Evangelienkritik der akademischen Jugend u. den Gebildeten aller Stände gewidmet. Zweite, vermehrte und verbesserte Auflage. Freiburg, Herder, 1911. str. VIII + 152, cijena K 1.92, vez. K 2.64.

Svaki bi katolik — osobito dandanas morao biti dobro orijentiran u pitanju: Kada su nastala evangelja i koja im je vjerodostojnost? jer se upravo danas sa strane moderne kritike toliko naljuje na evangelja. Stoga si je pisac stavio za zadaću pišući ovo djelo, da inteligentne krugove pouči o postanku i vjerodostojnosti evangelja s obzirom na moderne

prigovore. Djelo se raspada u sedam poglavlja. U prvom poglavlju govori pisac: o prajeziku evanđelja, najstarijim prijevodima, kratkoj povjesti grčkog teksta, dogmatičkom integritetu evanđelja, kritici teksta, itd. U narednih pet poglavlja govori pisac o evanđelju sv. Mateja, Marka, Luke, o odnosu sinoptičkih evanđelja međusobom i o evanđelju sv. Ivana. Najzanimivije je zadnje poglavlje: Vjerodostojnost evanđelja i njeni protivnici, gdje se obazire na sve moderne poteškoće u toj stvari n. pr. govori o hipotezi, koja tvrdi, da su Buda-legende i babilonski miti uplivali na evanđelja itd. Osobita je prednost toga djela, što je autor znao vrlo spretno silni taj materijal, kratko i pregledno, bez da je što bitnoga izostavio, obraditi.

E. L.

Franz Kaulen: *Einleitung in die heilige Schrift des alten und neuen Testaments. Erster Teil. Fünfte vollständig neu bearbeitete Auflage von Gottfried Hoberg. Mit 7 Schriftproben im Text u. einer Tafel (Theologische Bibliothek). Freiburg, Herder, 1911. str. XII + 266, cijena K 4'80, vez. K 6'25.*

Kaulen, koji je bio priznati učenjak, uz svoja stručna izdanja, bio je izdavateljem drugog izdanja „Kirchenlexikona“. Njegov „Uvod u sv. pismo star. i nov. zakona“, koji je prvi puta izašao g. 1876. vrlo je bio obljubljen radi jasne dispozicije, preglednog plana i preciznosti u izrazu i bogate literature, koju je navagjao. Pošto je 4. izdanje (izašlo 1899.) njegovog „uvoda“ već odavno raspačano, to se je prof. Hoberg odlučio, da to djelo preradi i na novo izda. Prin-

cip, koji je prof. Hoberga vodio kod preragivanja toga djela, bio je taj, da se od starog djela toliko zadrži, koliko je samo moguće, a ostalo, da se prema sadašnjem stanju bibl. istraživanja upotpuni ili promijeni. Prof. Hobergu uspelo je te promjene tako provesti, da sasma odgovaraju duhu prijašnjih izdanja, a uz to si je dao mnogo truda, da djelo bude na visini znanstv. istraživanja, stoga je i ovaj prvi dio narasao za 78 stranica, osim toga je od goleme bibl. literature naveo samo najbolja i važna djela, što će osobito dobro doći bogoslovima, koji će se tako moći laglje orijentirati, u toj literaturi. Ovaj prvi dio radi o inspiraciji, kanonu st. i nov. zavjeta, jeziku, karakteru pisma, rukopisima, citatima i prijevodima sv. pisma. U poglavlju o prijevodima sv. pisma na str. 254—255 govori vrlo ispravno o slavenskim prijevodima.

Po marnoj preradbi prof. Hoberga naći će i ovo preragjeno djelo Kaulenovo sigurno isto toliko prijatelja i priznanja kao i prijašnja izdanja pokojnog Kaulena.

E. L.

Janko Barle: *Povijest turo-poljskih župa. Zagreb 1911. Str. 298.*

Marni naš historičar J. Barle obogatio je crkvenu historiografiju zagrebačke nadbiskupije opet jednim vrijednim djelom. U ovećoj knjizi opisao je povijest četiriju turo-poljskih župa. Te župe jesu: D ubranci, Odra, Stare Čiče i Velika Gorica. Kao vješt i okretan historiograf prikazao je g. B. povijest ovih župa strogo znanstveno sa svih mogućih strana. Ponajprije je uzeo kod pojedinih župa samu župnu crkvu, pa